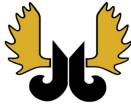

Lähtettäjä / Avsändare
 SUOMEN RIISTAKESKUS
 Sompiontie 1
 00730 HELSINKI
 029 431 2001

PÄÄTÖS

<i>Pvm</i>	<i>Nro</i>
05.01.2021	2021-1-000-18648-9

Vastaanottaja / Mottagare
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

POIKKEUSLUPA RIISTANISÄKKÄILLE

Hakija XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

HAKEMUS

Hakija on hakenut poikkeuslupaa seuraavasti:

Haettava lupa voimassa 1 vuotta

Eläinlaji ja lupamäärä:

susi 2 kpl

Eläinlaji ja haettu lupa-aika:

susi 6.1.2021 - 26.1.2021

Hakemusalue:

Pinta-ala 100000 ha

- 0598_001.pdf

Poikkeusperusteet:

SUSI

Haen poikkeuslupaa ML 41 a §:n 1 momentin mukaisesti:

-yleisen turvallisuuden kannalta pakottavista syistä
 -muun erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien taloudelliset ja sosiaaliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle

Kielletyt menetelmät:

- Haen lupaa poiketa metsästyslain 32 §:ssä säädetystä moottorikäyttöisten kulkuneuvojen käytön rajoituksista seuraavasti:

Lumi tilanteesta johtuen helpottamaan metsästystä.

- Haen lupaa poiketa metsästyslain 33 §:ssä säädetystä pyyntivälineitä ja pyyntimenetelmiä koskevista kielloista seuraavasti:

Lyhyt valoisan aika

- Haen lupaa poiketa metsästyslain 35 §:ssä säädetystä metsästysaseen kuljettamista koskevista säännöksistä seuraavasti:

Lumitilanteesta johtuen kelkalla passiin kulku.

Hakemuksen perustelut

Syy siitä, miksi mm. kielletyt pyyntivälineet ja pyyntimenetelmät ovat tarpeen:

- susi: Lumi tilanne ja lyhyt valoisan aika.

Selvitys hakemuksen perusteena olevasta vahingosta tai muusta perusteesta

Vahingon suuruus:

- susi: 0 €

Selvitys vahingosta:

- susi: Useita pihakäyntejä (15.9.2020, 8.10.2020, 24.10.2020, 3.12.2020, 4.12.2020, 17.12.2020 sekä 20.12.2020).

Keino tai toimenpide:

- susi: Useita karkoituksia tehty.

Toimenpiteen vaikutukset:

- susi: Karkoituksista huolimatta sudet palanneet talon pihaan. Viimeisen karkoituksen jälkeen sudet palanneet (24.12.2020) navetan läheisyyteen.

Poikkeusluvan kohteena olevan eläinlajin kannan tila ja käyttäytyminen alueella:

Yksilömäärä:

- susi: -

Kuvaus käyttäytymisestä:

- susi: Saunajärven sudet ovat menettäneet ihmisarkuuden. Sudet ovat vierailleet talon pihassa lukuisia kertoja.

Välitoimenpiteet

Hakija on muuttanut puhelinkeskustelussa 29.12.2020 Suomen riistakeskukselle poikkeusluvan hakemusaikaa alkamaan luvanmyöntöpäivästä 3 viikkoa eteenpäin.

Suomen riistakeskus on tiedustellut 29.12. puhelimitse Oulun poliisilaitokselta mahdollisista Jumin talon susia koskevista toimenpiteistä. Oulun poliisilaitoksella ei ole meneillään toimenpiteitä koskien Saunajärven laumaa.

Suomen riistakeskus on tehnyt katselmuskäynnin Jumin talolla 29.12.2020. Suomen riistakeskuksen katselmuksessa todettiin seuraavaa: Talon pihapiiri tuotantorakennuksineen on verrattain tiivis ja sijoittuu Saunajärven niemeen. Asuinrakennukselta on noin 90 metriä uudelle tuotantorakennukselle. Lähistöllä ei ole muita maatiloja, lähin seuraava maatila on 20 kilometrin päässä. Uusi tuotantorakennus on umpinavetta, ts. kaikki eläimet ovat sisällä. Käytössä on lietelantala. Talon koira on häkissä asuinrakennuksen läheisyydessä. Ympäristö on siisti. Tilan jätehuolto sekä raatojen hävitys on toteutettu asianmukaisesti ohjeitten mukaan. Petoeläimiä mahdollisesti houkuttelevia seikkoja ei havaittu.

Asukkaiden havaintoja susista

Talon asukkaiden kertomana suden pihakäyntejä on lokakuun alun jälkeen tullut heidän havaintojensa mukaan 13 kertaa 100 metriä lähempänä piha-alueetta. Asukkaat ovat arvioineet, että enimmillään pihassa on vierailut 8 yksilön lauma, tällöin noin 50 metriä navetasta. Lähimmillään asuinrakennuksesta oli 25.11. suden jäljet 15 metriä talon ulko-ovesta. Isäntä on tehnyt yhden näköhavainnon sudesta talon pihassa koirahäkin lähistöllä. Koirahäkki on noin 30 metriä talon ulko-ovelta. Asuinrakennuksen ulko-oven edusta muodostuu viiden eri rakennuksen rajaamasta tiiviistä piha-alueesta. Koirahäkki sijaitsee tämän piha-alueen reunassa. Tuoreimpia havaintoja susista on tehty 24.12., jolloin susi kävi navetan nurkalla. Katselmuksessa myös todettiin, että lauma (useita yksilöitä) susia oli oleskellut 28.12. talon läheisessä metsässä 300 metrin etäisyydellä tuotantorakennuksesta itään päin. Isäntä oli saanut tiedon

mökkiläiseltä lauman liikkumisesta Saunajärven jäällä kohti Jumin taloa. Isäntä oli siirtynyt rantaan, jotta sudet eivät nouse maalle talon kohdalla. Kuitenkaan isäntä ei kerennyt näkemään susia jäällä. Sudet olivat kiertäneet Jumin talon ja oleskelleet tuotantorakennuksesta itään sijaitsevassa metsikössä. Lauman jäljiltä havaittiin runsaasti jätöksiä ja jälkiä metsikössä. Talon asukkaat ovat joutuneet muuttamaan päivittäisiä toimiaan lasten kanssa ja työskentelytapoja ja suunnitelmia elinkeinoa harjoittaessaan. Susien läheisyys ja toistuvat pihakäynnit aiheuttavat asukkaissa huolta ja pelkoa.

Talon asukkaat kertoivat, että susien läheisyys ja toistuvat pihavierailut ovat aiheuttaneet sen, että he eivät ole voineet enää antaa lastensa leikkiä pihalla syksyn aikana. Pihalla lapset ovat leikkineet vain vanhempien valvonnassa. Taksi hakee lapset pihalta kouluun.

Isäntä kertoo navetalla työskentelyn muuttuneen. Aiemmin, päivittäisen rehunajon aikana navetan ovet on pidetty auki, kun rehupaaleja on haettu läheisistä varastoista navettaan useita kertoja. Tämä on ollut tarkoituksenmukaista ja on helpottanut työtä. Tänä syksynä ovet on laitettu kiinni jokaisen rehuannoksen välillä susien pelon vuoksi. Isäntä on asentanut tuotantorakennuksen päätyyn liiketunnistimella syttyvän valonheittimen susien liikkeitä ilmaisemaan sekä automaattisesti kuvia lähettävän riistakameran koiranhäkin viereen.

Karjataloutta tilalla on harjoitettu jo pitkään. Sudet eivät ole aiempina vuosina aiheuttaneet ongelmia. Susista on tehty tilan läheisyydessä yksittäisiä havaintoja/vuosi ennen tätä syksyä. Jos ongelmat jatkuvat, niin muun muassa nuorkarjan kesäaikaisesta ulkoaitaamisesta on luovuttava ja suunnitelmista lypsykarjan ulkolaidunnuksesta sekä jaloittelutarhasta on luovuttava.

PÄÄTÖS

Suomen riistakeskus on päättänyt hylätä hakemuksen.

Päätöksen perustelut

Keskeiset sovelletut säännökset

Susi on aina rauhoitettu metsästyslain (615/1993) 37 §:n 3 momentin perusteella. Rauhoituksesta voidaan poiketa Suomen riistakeskuksen luvalla metsästyslain 41 §:n 1 momentin nojalla 41 a §:ssä säädetyin edellytyksin, jos muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä päätös haittaa lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä lajin luontaisella levinneisyysalueella

- 1) luonnonvaraisen eläimistön tai kasviston säilyttämiseksi;
- 2) viljelmille, karjankasvatukselle, metsätaloudelle, kalataloudelle, porotaloudelle, vesistölle tai muulle omaisuudelle aiheutuvan erityisen merkittävän vahingon ehkäisemiseksi;
- 3) kansanterveyden, yleisen turvallisuuden tai muun erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavista syistä, mukaan lukien taloudelliset ja sosiaaliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle; tai
- 4) näiden lajien tutkimus-, koulutus-, uudelleensijoittamis- ja istuttamistarkoituksessa taikka eläintautien ehkäisemiseksi.

Metsästyslain 41 §:n 2 momentin mukaan Suomen riistakeskus voi myös muulloin kuin 37 §:n nojalla säädettynä rauhoitusaikana myöntää 41 a §:n 1 momentissa, 41 b §:n 1 momentissa ja 41 c §:ssä säädetyin edellytyksin poikkeusluvan riistaeläimen tai rauhoittamattoman eläimen häiritsemiseen, pyydystämiseen tai tappamiseen.

Suomen riistakeskus voi metsästyslain 41 a §:n 1 momentissa

tarkoitetuissa tapauksissa myöntää luvan myös poiketa 32 §:ssä säädettyistä moottorikäyttöisten kulkuneuvojen käytön rajoituksista, 33 §:ssä säädettyistä pyyntivälineistä ja pyyntimenetelmiä koskevista kielloista, 34 §:n nojalla annetun valtioneuvoston asetuksen säännöksistä, 35 §:ssä säädettyistä metsästysaseen kuljettamista koskevista säännöksistä ja 51 §:n 1 momentissa säädetystä koiran kiinnipitovelvollisuudesta.

Metsästyslaissa säädettyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen (452/2013) 1 §:ssä säädetään poikkeuslupan hakemisesta, 2 §:ssä poikkeamisen edellytysten arvioinnista, 4 §:ssä riistaeläintä koskevan poikkeuslupan myöntämisestä ja lupamääräyksistä, 5 §:ssä poikkeuslupan voimassaoloajasta sekä 7 §:ssä poikkeuslupaan liittyvästä saaliin ilmoittamisvelvollisuudesta.

Metsästyslaissa säädettyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 2 §:n mukaan Suomen riistakeskuksen on metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 1-3 kohdassa säädettyä luvan myöntämisedellytyksiä arvioidessaan selvitettävä:

- 1) poikkeuslupan kohteena olevan riistaeläinlajin kanta haetulla poikkeuslupa-alueella, maakunnassa sekä koko valtakunnassa;
 - 2) poikkeuslupan kohteena olevan riistaeläinlajin yksilön käyttäytyminen haetulla poikkeuslupa-alueella;
 - 3) tarvittaessa viranomaisten, julkisia hallintotehtäviä hoitavien organisaatioiden ja tutkimuslaitosten tiedot, jotka liittyvät poikkeuslupan hakuperusteeseen; ja
 - 4) toimenpiteet, jotka poikkeuslupan sijasta voitaisiin toteuttaa.
- Suomen riistakeskuksen on kirjattava selvityksen keskeiset tulokset poikkeuslupapäätökseen.

Metsästyslaissa säädettyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n mukaan poikkeuslupa myönnetään vain sille rajatulle alueelle, jolla metsästyslain 41 a §:ssä säädetty poikkeuslupan myöntämisedellytykset täyttyvät.

Metsästyslain 41 a §:n 1 momentin perusteella myönnettyssä sutta koskevassa poikkeusluvassa on määrättävä, että pyyntiin osallistuvien henkilöiden nimet on ilmoitettava alueen poliisilaitokselle ennen pyyntiin ryhtymistä ja että jokaisesta pyyntiin lähdöstä ja pyyntialueesta on etukäteen ilmoitettava poliisilaitokselle. Jos pyynti tapahtuu kunnassa, johon kuuluu rajavyöhykettä, edellä mainitut tiedot on määrättävä ilmoitettavaksi myös rajavartiolaitokselle.

Lisäksi asetuksen 5 §:ssä säädetään, että poikkeuslupa voidaan myöntää enintään 21 vuorokauden ajaksi.

Metsästyslaissa säädettyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 7 §:n mukaan poikkeuslupan saajan on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle ja poliisille ahman, ilveksen, karhun, saukon ja suden pyynnin tuloksesta ensimmäisenä arkipäivänä siitä, kun poikkeusluvassa tarkoitettu riistaeläin on tullut pyydystetyksi taikka, jos riistaeläin on jäänyt pyydystämättä, poikkeuslupan voimassaolon päättymisestä. Ilmoituksessa on mainittava pyydystettyjen eläinten määrä ja pyyntipaikan koordinaatit. Nisäkkäiden osalta on ilmoitettava myös pyyntiajankohta ja sukupuoli.

Metsästyslain 41 §:n 5 momentin mukaan poikkeuslupien nojalla pyydetävän saaliin vuotuista määrää voidaan rajoittaa. Rajoittamisesta säädetään tarkemmin poikkeusluvalla sallittavasta suden metsästyksestä poronhoitoalueen ulkopuolella annetussa maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa. Metsästysvuodelle 2020-2021 kyseistä asetusta ei ole annettu, joten poikkeuslupien nojalla pyydetävän saaliin vuotuista määrää ei ole rajoitettu.

Tällä hetkellä ei ole voimassaolevaa asetusta poikkeusluvalla sallittavasta sudenmetsästyksestä. Näin ollen Suomen riistakeskus voi myöntää poikkeuslupia mm. erityisen merkittävien vahinkojen estämiseksi tai muissa EU:n luontodirektiivin mahdollistamissa tilanteissa. Tapauskohtaisesti on kuitenkin harkittava ennen päätöksen tekemistä, onko muuta tyydyttävää ratkaisua ja haittaako metsästyksen suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai sen saavuttamista.

Lisäksi maa- ja metsätalousministeriö on linjannut susikannan hoitoa Suomen susikannan hoitosuunnitelmassa. Susikannan hoitosuunnitelma on vahvistettu 5.11.2019. Hoitosuunnitelman päivityksessä kohdassa Reagointi toistuvaa haittaa ja ongelmia sekä vahinkoja tai uhkaa aiheuttaviin susiin todetaan seuraavaa.

Haittaa tuottavaan susiyksilöön voidaan puuttua Suomen riistakeskuksen poikkeusluvalla tai poliisin määräyksellä. Osa susireviireillä asuvista kansalaisista kokee, että poliisi ei puutu tai puuttuu vasta äärimmäisissä tapauksissa suden tuomaan turvallisuushkaan. Vahinkoperusteisen poikkeusluvun hakeminen Suomen riistakeskukselta koetaan hankalaksi ja luvan saamisen kriteerit kohtuuttomiksi. Niissä tapauksissa, kun poikkeuslupa on saatu, tekevät poikkeusluvun tiukat ehdot suden pyytämisen vaikeaksi. Näin on syntynyt tilanne, jossa paikalliset kokevat, ettei heillä ole keinoja puuttua ongelmia tuottavien susien käyttäytymiseen. Tällöin voi nousta tunne, että viranomaiset tai riistahallinto eivät ota paikallistasolla koettuja huolia vakavasti.

Susien erilaiset karkotukset sekä ihmisasutuksen läheisyydessä toistuvasti vierailevien susien tappaminen nousevat tällöin tärkeiksi toimenpiteiksi, joiden avulla myös suden ihmisarkuutta voidaan lisätä. Susien tuomien haittojen ja vahinkojen määrä, sekä se, miten joustavasti ja tehokkaasti viranomaiset ja kansalaiset voivat tilanteissa toimia, on suoraan yhteydessä siihen, miten susien läsnäoloon paikallisesti suhtaudutaan. Susireviirillä asuvat ihmiset tarvitsevat keinoja, joilla voidaan viranomaistoimista riippumatta puuttua asutuksen läheisyydessä haittaa tuottaviin yksilöihin.

Poliisilaisissa on säädetty poliisimiehen oikeudesta ottaa kiinni ja viimesijaisena keinona lopettaa eläin, joka aiheuttaa vaaraa ihmisen hengelle, terveydelle tai huomattavaa vahinkoa omaisuudelle. Eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisukannanotossa on todettu poliisilain käyttöalan rajoitukset. Oikeusasiamiehen mukaan poliisilain soveltamisalaksi jää lähinnä reagoiminen sellaisiin nopeasti yhä uhkaavammaksi kehittyviin, ihmisen hengelle tai terveydelle vaaraa aiheuttaviin taikka omaisuudelle huomattavaa vaaraa aiheuttaviin tilanteisiin, joissa ei ole aikaa selvittää metsästyslain tai -asetusten soveltamisedellytyksiä.

Erityisesti on huomioitu, että poliisilain mukaisesti toteutettujen susiyskilöiden poistojen tarkoituksena ei ole toimia ennakoivana tai kantaa säätelevänä tekijänä. Niissä yleistä turvallisuutta heikentävissä tilanteissa, jotka eivät ole poliisilain soveltamisen näkökulmasta välittömiä, mutta jotka kuitenkin ovat toistuvia, on Suomen riistakeskuksella toimivalta arvioida tilannetta ja toimia metsästyslaissa säädetyin edellytyksin.

Kaikilla susireviirialueilla sudet saattavat yksittäisinä kertoina kulkea lähellä ihmisasutusta. Vierailut ovat keskimääräistä yleisempiä alueilla, joissa asutusta on keskimääräistä enemmän. Sudet voivat tulla lähelle asuin- tai eläintuotantorakennuksia joko ajautumalla tai erityisesti hakeutumalla. Usein vierailut tapahtuvat öiseen aikaan. Tätä ei voida pitää sudelle epätyypillisenä käyttäytymisenä. Sen sijaan toistuvasti ja säännönmukaisesti pihoilla vieraileva susi käyttäytyy epätyypillisesti ja sutta voidaan pitää sellaisena uhkana ja turvallisuutta heikentävänä tekijänä, jonka perusteella suteen voidaan kohdistaa karkotustoimenpiteitä tai viimesijaisena keinona lopettaa eläin.

Susista huolestuneille kansalaisille ei ole ollut selvää, kuinka toistuvasti suden tai susien on vierailtava asutuksen läheisyydessä, jotta viranomaisilta voidaan edellyttää tilanteeseen puuttumista eli toimintakynnyksen ylittymistä. Toimintakynnyksen kriteerien toimivuutta selvitettiin vuoden 2015 susikannan hoitosuunnitelmassa erillisellä hankkeella. Hankkeen kokemusten pohjalta Poliisihallitus vahvisti ohjeet poliisilaitoksille. Kriteerien täytyessä ongelmaan etsitään ratkaisuja tilannekohtaisen arvion perusteella. Tämä tapahtuu poliisin tai Suomen riistakeskuksen johdolla, yhdessä paikallisten suurriistavirka-aputoimijoiden kanssa. Sekä poliisilain että metsästyslain mukaan ensisijaisena tavoitteena on löytää sellainen tyydyttävä ratkaisu, joka ei pakota suden tappamiseen. Poliisi on sittemmin täsmentänyt ohjeistusta poliisilaitoksille. Uusi ohje on julkaistu 4.11.2020.

Asutuksen läheisyydessä vierailevien susien karkotukset koirilla, erilaiset ääni- ja valopelotteet yhdistettynä kipuun saattavat muuttaa suden käyttäytymistä ja luoda ihmisarkuutta sudelle. Ihmisarkuuden kokonaan tai lähes kokonaan menettäneet sudet ovat erittäin harvinaisia. Yhteiskunnassa vallitsee varsin laaja yhteisymmärrys siitä, että ihmisarkuuden menettänyt susi voidaan tappa. Yhteisymmärrystä ei kuitenkaan ole saavutettu siitä, miten ihmisarkuuden menettäneen suden käytös määritellään. Tämän asian selkeyttämiseksi määritellään seuraavaa:

HUOLTA, UHKAA TAI VAARAA AIHEUTTAVAN SUDEN MÄÄRITELMÄT

Lähtökohta:

Ihmisarkuutensa menettänyt susi voi aiheuttaa uhkaa ja/tai vaaraa ihmisten turvallisuudelle. Tilanteet ja suden käyttäytyminen, joista suden ihmisarkuuden menettäminen voisi olla pääteltävissä, ovat jaoteltavissa seuraaviin kategorioihin:

1. HUOLTA AIHEUTTAVA SUSI

Susi tai suden jäljet havaitaan alle 100 metrin etäisyydellä asuin- tai tuotantorakennuksesta, kuitenkin piha-alueen ulkopuolella tai tiellä.

2. MAHDOLLISTA UHKAA AIHEUTTAVA SUSI

Suden jäljet havaitaan asutun rakennuksen tai tuotantorakennuksen piha-alueella. Samoin, jos susi havaitaan pihassa ja se poistuu paikalta välittömästi ihmisen havaittuaan. Piha-alueella tarkoitetaan asuin- tai tuotantorakennusten muodostamaa hoidettua aluetta.

3. UHKAA TAI VAARAA AIHEUTTAVA SUSI

Suden havaitaan liikkuvan rakennetussa ympäristössä tai ihmisten asuinalueilla satunnaista havaintoa ja välitöntä paikalta poistumista pidempään.

4. VAKAVAA VAARAA AIHEUTTAVA SUSI

Susi lähestyy ihmistä tai ei muussa kohtaamistilanteessa poistu paikalta (jää kiertelemään tai seuraamaan taikka käyttäytyy uhkaavasti). Samoin tilanteet, joissa susi on jo aiheuttanut tai yrittänyt aiheuttaa henkilövahingon tai on käynyt tai yrittänyt käydä ihmisen ulkoiluttaman kytketyn koiran tai muun kotieläimen kimppuun.

Kohtien 2-4 tilanteet ovat ihmisten turvallisuutta vaarantavia ja niistä pitää tehdä merkinnät Tassuun. Samoin Tassuun tulee tehdä merkinnät tilanteen 1. mukaisista havainnoista, vaikka niillä ei olekaan välitöntä vaikutusta ihmisten turvallisuuteen (tutkimusnäkökulma). Riistahallinnolla ja poliisilla on omat hallinnonalakohtaiset ohjeistuksensa siitä, miten viranomaisten tulee edellä kuvattuihin suden aiheuttamiin uhka- tai vaaratilanteisiin reagoida. Pääsääntöisesti Suomen riistakeskus on taho, johon otetaan yhteyttä kohtien 1 ja 2 mukaisissa tapauksissa ja Riistakeskus päättää karkotustoimenpiteistä näissä tapauksissa. Poliisiin otetaan yhteyttä kohtien 3 ja 4 mukaisissa tapauksissa. Poliisi toimii näissä tapauksissa Poliisihallituksen ohjeiden mukaisesti ja päättää tarvittavista jatkotoimista tapauskohtaisesti. Suden karkotustoimista sekä mahdollisesta suden tappamisesta tulee tiedottaa reviirialueen kansalaisille. Jos karkotusoperaatiot tehdään poliisin määräyksellä, tiedotuksesta vastaa poliisi. Poliisi vastaa myös tiedotuksesta koskien poliisin antamia lopettamismääräyksiä. Suomen riistakeskuksen tulee tiedottaa niistä toimista, joita on tehty riistahallinnon ja paikallisten asukkaiden yhteistyönä. Sekä poliisin että Suomen riistakeskuksen tulee koostaa ja julkaista vuosittain tiedot toteutuneista toimista.

OMAEHTOINEN SUSIEN KARKOTTAMINEN PIHASTA

Metsästyslain 37 §:n sanamuodon mukaan rauhoitusaikana riistaeläintä ei saa metsästä tai vahingoittaa eikä soidinta, pesintää tai poikasia häiritä. Sanamuoto ei siis estä häirintää, joka kohdentuu riistaeläimen muuhun yksilöön kuin poikaseen. Luontodirektiivin 12 artikla kieltää liitteen IV lajien kuten suden tahallisen häirinnän. Euroopan Unionin komission 12 ja 16 artiklojen tulkintaohjeessa todetaan kuitenkin, että yksittäinen karkotus tai häirintä, joka ei sutta vahingoita, ei ole 12 artiklan mukaista häirintää. Tämä tulkinta ei ole ollut yleisessä tiedossa. Suden karkottaminen hoidetusta pihapiiristä tai laitumelta vahingoittamatta sutta ei ole laissa kiellettyä. Mikäli kuitenkin sutta karkotetaan sutta vahingoittamalla tai sitä seurataan ja ajetaan hoidetun pihapiirin tai laitumen ulkopuolella, on toiminta silloin metsästyslain 37 §:n vastaista, johon tarvitaan joko Suomen riistakeskuksen karkotuslupa tai akuuteissa ja konkreettista uhkaa aiheuttavissa tapauksissa poliisin määräys. Toki kyseeseen saattaa tulla myös rikoslain 4 luvun 5 §:n mukainen pakkotila.

AKUUTIT VAARATILANTEET

Itseä, toista tai omaisuutta voi puolustaa tietyin ehdoin pakkotilan perusteella. Rikoslain 4 luvun, 5 § on pakkotilasäädös. Esimerkiksi kotieläintä tai itseä voi puolustaa pakottavan vaaran torjumiseksi, jos teko on kokonaisuutena arvioiden puolustettava, kun otetaan huomioon pelastettavan edun ja teolla aiheutetun vahingon ja haitan laatu ja suuruus, vaaran alkuperä sekä muut olosuhteet. Edelleen säädöksessä todetaan, että oikeudellisesti suojatun edun pelastamiseksi tehtyä tekoa ei ole 1 momentin perusteella pidettävä sallittuna, mutta tekijä on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa, jos tekijältä ei kohtuudella olisi voinut vaatia muunlaista suhtautumista, kun otetaan huomioon pelastettavan edun tärkeys, tilanteen yllätyksellisyys ja pakottavuus sekä muut seikat.

VAHINKOPERUSTEISET POIKKEULUVAT

Sudet aiheuttavat vahinkoja myös tuotanto- ja kotieläimille, joista vahingot kohdistuvat lähinnä poro- ja lammastalouteen sekä koiriin. Maa- ja metsätalousministeriön koolle kutsuman erävalvonnan yhteistyöryhmän linjausten mukaan päätökset omaisuusvahinkoja aiheuttavien susien poistamisesta kuuluvat pääasiassa Suomen riistakeskuksen toimivaltaan. Linjaus pohjautuu oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen ratkaisuihin. Jos omaisuusvahinkoihin liittyy uhkaa myös ihmisten turvallisuudelle, tällöin myös poliisi toteuttaa tapauskohtaista harkintaa.

Lähtökohtana on, että koti- ja tuotantoeläimille aiheutuvia vahinkoja pyritään estämään ennalta. Niissä tilanteissa, joissa sudet aiheuttavat erityisen merkittäviä vahinkoja, eikä ennaltaehkäisystä ole riittävää apua, susi on mahdollista tappaa vahinkoperusteisella poikkeusluvalla. Suomen riistakeskus tekee näistä poikkeusluvista päätökset metsästyslain sekä valtioneuvoston asetuksen perusteella. Lisäksi eri oikeusasteiden ratkaisut linjaavat poikkeuslupapäätöksiä.

Metsästyslaissa on säädetty ne edellytykset, joita Suomen riistakeskuksen tulee tapauskohtaisesti arvioida poikkeuslupaa myönnettäessä. Arvioitavia asioita ovat muun tyydyttävän ratkaisun käyttö vahinkojen ehkäisemiseksi, suotuisan suojelutason säilyminen sekä se pystytäänkö poikkeuksella ehkäisemään erityisen merkittävien vahinkojen syntymistä. Jokaisessa vahinkotapauksessa tehdään tilannekohtaista arviointia, eikä yleislinjausta päätöksenteolle voida luoda.

Myös oikeuskansleri on vastauksessaan (Dnro 1277/1/03, 20.12.2004) ottanut kantaa suurpetokysymyksiin. Oikeuskanslerin mukaan petoeläinten kotieläimille aiheuttamat vahingot ja niiden ihmisille aiheuttama tai ainakin niistä ihmisten asuin ja liikkumisalueilla tehtyihin havaintoihin perustuvat todellisiksi mielletyt uhat ovat sellaisia turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, joiden poistaminen on julkisen vallan velvollisuutena. Susi enempiä kuin muutkaan petoeläimet eivät meillä kuulu asuttujen seutujen luonnonoloihin. Tältä osin viranomaisilla tulee olla nopeasti vaikuttavat tehokkaat keinot, joilla torjutaan

ihmiskasumusten, taajamien tai ihmisten käyttämien liikenne- ja kulkuväylien läheisyyteen tulevat petoeläimet. Toisaalta sama edistämismääräys koskee perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan myös luonnon ja sen monimuotoisuuden säilyttämistä. Käsillä on tilanne, jossa useiden perus- ja ihmisoikeuksien toteuttaminen niihin sisältyvien osittain paikallisista olosuhteista johtuvien vastakkaisten arvojen vuoksi näyttäisi johtavan ristiriitaan. Tällaisessa tilanteessa on perus- ja ihmisoikeuksia punnittava vastakkain ja pyrittävä yhteen sovittamaan ristiriitaan johtavien säännösten tulkinta tavalla, joka johtaa perusoikeuksien toteuttamiseen niiden tarkoitusta vastaavalla tavalla poikkeuksellisissakin olosuhteissa. Petoeläinten aiheuttamaa uhkaa ei voida kuitenkaan poistaa siten, että luonnon monimuotoisuus myös erämaaluonnon petokantojen osalta vaarantuu vastoin perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaista edistämismääräystä. Oikeuskansleri toteaa edelleen johtopäätöksensä, että edellä lausuttuun viitaten on painotettava sitä, että erityisesti perusoikeutena ja ihmisoikeutena taatun turvallisuuden ylläpitäminen on julkisen vallan ensisijainen tavoite. Julkisen vallan on varauduttava toimiin ja käytettävä niitä siten, että turvattomuutta aiheuttavat eläimet saadaan torjutuiksi ja vakavimmissa tapauksissa hävitetyiksi. Silloin kun petoeläin havaitaan paikassa, jossa on ilmeinen vaara, että ihmisen turvallisuus on uhattuna, on selvää, että uhka torjutaan. Äärimmäisenä keinona on pedon lopettaminen. Arviointi on osaltaan perustettava kuitenkin luontodirektiivin 16 artiklan poikkeusperusteisiin. Nämä poikkeusperusteet antavat mahdollisuudet sellaiseen lainsäädäntöön, jonka nojalla turvallisuuden säilyttämiseksi ja mahdollisesti myös omaisuuden suojan säilyttämiseksi tarpeelliset toimenpiteet ihmisiä ja omaisuutta uhkaavien petoeläinten torjumiseksi voidaan käytännössä toteuttaa.

POIKKEUSLUVAN KOHTEENA OLEVAN RIISTAELÄINLAJIN KANNANTILA HAETULLA POIKKEUSLUPA-ALUEELLA

Riistavahinkorekisteriin tallennettujen havaintojen perusteella hakemusalueella elää useita susia. Luonnonvarakeskuksen julkaiseman viimeisimmän kanta-arvion perusteella (Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 37/2020, Susikanta Suomessa maaliskuussa 2020) hakemusalueelle sijoittuu ns. Saunajärven rajareviiri, jossa arvioitiin olleen maaliskuussa 2020 kahdeksan sutta. Aluetta lähimmät seuraavat todetut reviirit ovat alueen pohjoispuolella sijaitseva Juntin reviiri, jossa elää 5 sutta, koillispuolella oleva Kivirikin rajareviirin lauma, jossa elää neljä sutta ja alueen länsipuolella oleva Peurajärven reviiri jossa on havaittu yksittäisiä yksilöitä, sekä alueen eteläpuolella Kivivaaran rajareviirin lauma, jossa on todettu 4 yksilöä.

POIKKEUSLUVAN KOHTEENA OLEVAN RIISTAELÄINLAJIN KANNAN TILA KOKO VALTAKUNNASSA JA KAINUUSSA

Kanta-arvion mukaan Suomessa oli maaliskuussa 2020 todennäköisimmin 46 parin tai perhelauman asuttamaa susireviiriä. Perhelaumojen määrä oli 30 (27–33) ja parin asuttamien reviireiden määrä vastaavasti 17 (13–20). Kokonaan Suomen puolella oli 24 laumaa (90 % todennäköisyysväli, 21–27) ja 15 paria (90 % todennäköisyysväli, 11–18). Laumareviireistä kuusi (5–7) ja parin reviireistä 2 (1–3) sijaitsi Suomen itäisen valtakunnanrajan molemmin puolin (ns. rajareviirit).

Läntisen Suomen kannanhoitoalueella oli 18 (16–21) perhelauman ja kahdeksan (5–11) parin asuttamaa reviiriä, vastaavasti itäisessä Suomessa arvioitiin olleen 11 (9–14) perhelaumaa ja kahdeksan (6–11) paria, joista kuusi (5–7) rajalaumaa ja kaksi (1–3) molemmin puolin rajaa asustavaa paria. Itäisen Suomen kannanhoitoalueella susien esiintyminen painottui Kainuun ja Pohjois-Karjalan itäosiin sekä Pohjois-Savon pohjoisosiin.

Poronhoitoalueella arvioitiin liikkuneen yhden rajalauman.

Suomessa havaittujen perhelaumojen määrä oli maaliskuussa 2020 arviolta noin 20 % suurempi kuin maaliskuussa 2019. Ero on samaa suuruusluokkaa verrattaessa kokonaan tai lähes kokonaan Suomen puolella liikkuneiden laumojen todennäköisintä määrää vuotta aiempaan arvioon. Parien määrä oli sen sijaan lähes 40 % pienempi kuin vuonna 2019. Suomen susikannan koko on kuluvalle vuosituhannelle heilahdellut ylös ja alas. Susikanta on kasvanut vuodesta 2017.

Kanta-arvion mukaan Kainuun maakunnan alueella oli seuraavanlaisia lauma- ja parihavaintoja: Kallioluoma – Hossan havaintoalue (Oulu – Kainuu), status: perhelauma, Pirttivaaran rajareviiri, status: epävarma pari, Kuivajärven rajareviiri, status: ei pari- eikä laumareviiriä, Hallan reviiri, status: ei pari- eikä laumareviiriä, Vartiuksen rajareviiri, status: ei pari- eikä laumareviiriä, Juntin reviiri, status: perhelauma, Kivikiekin rajareviiri status: perhelauma, Saunajärven rajareviiri, status: perhelauma, Kiuruveden reviiri (Oulu – Kainuu – Pohjois-Savo), status: perhelauma, Marttisen reviiri (Pohjois-Savo – Kainuu), status: perhelauma, Laakajärven reviiri, status: pari, Saramon reviiri (Pohjois-Savo – Kainuu), status: perhelauma ja Peurajärven reviiri, status: epävarma pari.

SUOTUISA SUOJELUTASO

Susi kuuluu luontodirektiivin liitteen IV a kohdassa mainittuihin yhteisön tärkeinä pitämiin, tiukkaa suojelua vaativiin eläinlajeihin, joihin kuuluvien yksilöiden pyydystäminen ja tappaminen on lähtökohtaisesti kiellettyä. Suomen poronhoitoalueella susi on kuitenkin luontodirektiivin liitteen V a kohdassa mainittu laji, jonka ottaminen luonnosta ja hyväksikäyttö voi vaatia hyödyntämisen sääntelyä.

Luonnonvarakeskus seuraa Suomessa suden suojelun tasoa luontodirektiivin 11 artiklassa edellytetyllä tavalla. Suomessa susi on metsästyslain 37 §:n 3 momentin nojalla 1.3.2011 lukien aina rauhoitettu.

Luontodirektiivin mukaan lajin suojelun taso katsotaan suotuisaksi, kun kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana, ja lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienenemään ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa, ja lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö. Suotuisan suojelun tason määrittely tehdään luontodirektiivin 17 artiklan mukaisessa menettelyssä.

Vahvistetun susikannan hoitosuunnitelman mukaan suotuisa suojelun

taso saavutetaan turvaamalla kunkin susilauman elinvoimaisuus. Suomi on pitkään tavoitellut suotuisaa suojelun tasoa tiukan suojelun keinoin, siinä kuitenkin onnistumatta. Susikannan suojeleminen onnistuu vain jos susien kanssa samalla alueella asuvien ja toimivien ihmisten huolet ja tarpeet otetaan kannanhallinnassa huomioon. Uudella reviiriakohtaisella tarkastelulla pystytään paremmin turvaamaan susilaumojen elinvoimaisuus ja paikallisten toimijoiden mukanaolo susikannan hoidon suunnittelussa ja toimeenpanossa.

Suomen susikannan hoitosuunnitelman mukaan pienin elinvoimainen susikanta on 25 lisääntyvää paria. Tämä tavoite on mahdollista saavuttaa poronhoitoalueen ulkopuolisen Suomen alueella, jossa on riittävästi elintilaa vähimmäistavoitteen suuruiselle susikannalle siten, että myös vahingot siellä pysyvät kohtuullisina.

Laumojen määrää sekä susikannan ja laumojen elinvoimaisuutta arvioidaan vuosittain Luonnonvarakeskuksen suorittaman kanta-arvion avulla.

Luonnonvarakeskus on arvioinut susikannan kestävästi vähentymättä kokonaispoistuman, joka poistaa kannan yksilöistä 30 % vuodessa (19.1.2015, Dnro 51/00 04 05/2015). Arviossa oletetaan, ettei pyynti ole selvästi valikoivaa suden iän, sukupuolen tai lisääntymisstatuksen suhteen.

Etenkin susilauman elinvoimaisuuden turvaamiseksi poikkeuslupan käytössä tulee pyrkiä valikoimaan pyydettävä yksilö. Pyynti tulee pyrkiä kohdistamaan lauman nuoreen yksilöön, jolloin todennäköisimmät vaikutuksen lauman elinvoimaisuudelle jäävät vähäisimmiksi. Susilauman johtavan alfa-yksilön tappamisen vaikutukset ovat hyvin tilannesidonnaisia ja mahdolliset vaikutukset moninaisia. Erityisesti alfa-naaraan tappaminen voi johtaa lauman elinvoimaisuuden heikkenemiseen tai lauman häviämiseen. Keskeistä on, pystyykö toinen naaras ottamaan tapetun yksilön paikan. Toisaalta alueen susimäärä saattaa myös kasvaa, jos nuoret yksilöt eivät lähde hakemaan uutta elinaluetta johtavan yksilön menettämisen jälkeen. Alfa-yksilön tappaminen voi johtaa myös lauman aiheuttamien ongelmien ja haittojen määrän kasvuun. Alfa-uroksen tappaminen voi johtaa myös siihen, että lauman saalistustehokkuus laskee. Jos susireviiriltä sen sijaan pyydetään iäkäs naaras, joka korvautuu nuoremmalla naaraalla, paikallinen susilauma saattaa olla aikaisempaa elinvoimaisempi. Poikkeuslupaa myönnettäessä laumaan on siksi kiinnitettävä huomiota pyynnin kohteena olevan lauman yksilömäärään. Metsästyksen vaikutukset susilaumalle ovat vähäisimmät, vaikka se kohdistuisi alfa-yksilöönkin, kun lauman yksilömäärä on riittävän suuri ja lähiseudulla on muitakin elinvoimaisia susilaumoja.

Jos olemassa olevaa tutkimustietoa (ks. Borg ym. 2014; Journal of Animal Ecology (DOI 10.1111/1365-2656-12256) suhteutetaan Suomen susikannalle ominaiseen laumakokoon, voidaan olettaa, että lauma häviää molempien alfojen poistumisen seurauksena suuremmalla kuin 75 %:n todennäköisyydellä. Yhden alfan poistumisen vaikutus on yhteydessä alfan sukupuoleen: naaraan poistumisen jälkeen pysyvyyden todennäköisyys on noin 50 % ja uroksen poistumisen jälkeen noin 80 %. Metsästyksen ajoittuminen kevättalveen, lähelle suden pariutumiskautta, on omiaan pienentämään samana vuonna tapahtuvan lisääntymisen todennäköisyyttä, mutta alfan poistumisen

ajoittuminen ei välttämättä heijastu lauman pysyvyyteen pidemmällä aikavälillä. Lisäksi tietyn reviirin uudelleenasettamisen aikataulu on Luonnonvarakeskuksen julkaisemattoman aineiston mukaan yhteydessä maantieteellisiin etäisyyksiin, joita laumasta tyhjentyneellä reviirillä on lähimpiin susilaumoihin.

Korkein hallinto-oikeus on todennut päätöksessään (10.9.2006, taltionro 1499) seuraavasti: poikkeusluvasta päättävä taho (Suomen riistakeskus) on velvollinen varmistamaan, että kukin päätös on luontodirektiivin ja kansallisten säädösten mukainen, niin että kulloinkin kysymyksessä oleva metsästys ei vaaranna suotuisaa suojelutasoa ja että muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole. Lisäksi Suomen riistakeskus seuraa jatkuvasti susisaalista (Suomen riistakeskuksen tekemien päätösten nojalla saaliiksi saadut sudet ja poliisilain nojalla saaliiksi saadut sudet) sekä susien muita kuolinsyitä (kuten tietoon tulleet laittomat tappamiset sekä liikenteessä tai muutoin tietoon tulleet kuolleet sudet). Lisäksi Suomen riistakeskus seuraa erityisesti alfanaaraiden päätymistä saaliiksi yhdessä Luonnonvarakeskuksen kanssa.

Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa C-342/05 (komissio v. Suomi) 14.6.2007 antaman tuomion 29 kohdassa todetaan seuraavaa: Näin ollen tällaisia poikkeuksia voidaan myöntää poikkeuksellisesti silloin, kun on asianmukaisesti osoitettu, että niillä ei entisestään huononnetta kyseisten kantojen epäsuotuisaa suojelun tasoa tai estetä kyseisten kantojen suotuisan suojelun tason ennalleen saattamista. Samaan tapaan kuin komissio on todennut luontodirektiivissä tarkoitettua yhteisön tärkeinä pitämien eläinlajien tiukasta suojelusta antamissaan ohjeissa (Guidance document on the strict protection of animal species of community interest provided by the Habitats Directive 92/43/EEC, lopullinen versio, helmikuu 2007), ja etenkin näiden ohjeiden III osaston 47-51 kohdassa tekemissään päätelmissä, voidaan todeta, että ei ole suljettu pois, että vähäisen yksilömäärän tappaminen ei vaikuta luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun tavoitteeseen, joka on susikantojen suotuisan suojelun tason säilyttäminen niiden luontaisella levinneisyysalueella. Tuomion mukaan tällainen vähäinen poikkeus on asianomaisen lajin kannalta neutraali.

Tämän poikkeuslupapäätöksen perusteena on edellä kuvatut tiedot ja linjaukset, jolloin Suomen riistakeskus katsoo, että ottaen samalla huomioon muut tehdyt päätökset ja Suomen riistakeskuksen seuraaman susisaaliin ja muun kuolleisuuden määrän, että vaikka tässä tapauksessa myönnettäisiin poikkeuslupa, niin poikkeamisella ei haitattaisi suotuisan suojelun tason säilymistä tai sen saavuttamista lajin luontaisella levinneisyysalueella.

**POIKKEUSLUVAN KOHTEENA OLEVAN ELÄINLAJIN YKSILÖN
TAI
YKSILÖIDEN KÄYTTÄYTYMINEN HAETULLA
POIKKEUSLUPA-ALUEELLA**

Hakemusalueelta on tehty Riistavahinkorekisterin mukaan yhteensä 170 susihavaintoa 1.8.2020 - 28.12.2020 välisenä aikana.

Hakemusalueella susi tai sudet ovat tehneet poikkeuksellisen paljon

pihakäyntejä suhteessa alueen asutukseen. Riistavahinkorekisterin mukaan pihakäyntejä on todettu 1.8.2020 - 28.12.2020 välisenä aikana yhteensä 22 kpl. Käytettävissä olevien tietojen perusteella sudet ovat syksyn 2020 aikana muuttaneet käyttäytymistään siten, että aiemin harvat vierailut Jumin talon pihapiirissä ovat muuttuneet tiheämmäksi.

Tassu-järjestelmään kirjattu 29.12.2020- 4.1.2021 välillä 15 erillistä havaintoa 1 - 6 suden jäljistä hakemusalueelta.

TOIMENPITEET, JOITA SUDEN AIHEUTTAMAN UHKAN VUOKSI ON TOTEUTETTU

Saunajärven susireviirillä on asutun talon läheisyydessä ja pihassa vieraileva susilauma, joka on aiheuttanut aiempia vuosia runsaammin pihakäyntejä. Jumin talon asukkaat kokevat tilanteen huolestuttavaksi ja pelkäävät suden aiheuttavan vahinkoa lapsille tai kotieläimille.

Tilan asukkaat ovat muuttaneet käytäntöjään lasten ulkoilun suhteen. Nuorimpia lapsia ei lasketa pihalla ulkoilemaan ilman valvontaa. Talon koira on valmiiksi suojatussa häkissä pihalla.

Suomen riistakeskuksen Jumin tilalle tekemän katselmuskäynnin 29.12.2020 perusteella todettiin seuraavat seikat: Talon karja on umpinavetassa, eikä jaloittelua tai laidunnusta ole käynnissä. Isäntä on alkanut laittamaan navetan ovet kiinni päivittäin karjan rehustuksen yhteydessä, jottei susilla ole mahdollisuutta päästä navettaan rehunajon välissä. Navetan pätyyn on asennettu liiketunnistimella syttyvä valonheitin. Pihan koiratarhan viereen on asennettu automaattisesti kuvia lähettävä riistakamera. Talon- ja tuotantorakennuksen jätehuolto ja sekä raatojen hävittäminen on toteutettu asianmukaisesti. Pihapiirissä tai sen läheisyydessä ei ole petoeläimille tarjolla ruokaa tai muuta houkutin.

Suomen riistakeskus on myöntänyt hakemusalueelle poikkeusluvan suden häirintään ajalle 1.12.-21.12.2020. Poikkeusluvan aikana poikkeusluvan nojalla on tehty 3 karkotusta; 15.12., 17.12. sekä 20.12.2020. Karkotuksen kohteena oli ensimmäisellä kerralla yksi susi, toisella kerralla kahdeksan sutta, sekä yksinäinen susi ja kolmannella kerralla 2 sutta. Karkotuksissa oli käytetty lumiolosuhteiden vuoksi miesajoa sekä ammuttu kiväärillä ilmaan.

Sudet palasivat pihan läheisyyteen 24.12. ja riistakeskuksen tekemässä katselmuksessa susilauman todettiin oleilleen pihan läheisyydessä myös 28.12.2020.

KOTIELÄINVAHINGOT

Maaseutuelinkeinoviranomaisen 28.12.2020 Riistavahinkorekisteriin kirjaamien ilmoitusten perusteella hakemusalueelta on tehty vuoden 2020 aikana yhteensä 3 korvaushakemusta, jotka kaikki koskevat koiria. Korvaussumma on yhteensä 4943,74 euroa. Yksi koira koskeva hakemus on hylätty.

Korvatut koiravahingot ovat tapahtuneet 14.9. - 17.12.2020. Vahingoista kahta voidaan pitää suurella todennäköisyydellä Saunajärven lauman aiheuttamiksi.

HYLKÄÄVÄN PÄÄTÖKSEN PERUSTELUT

Susi kuuluu EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV a kohdassa mainittuihin yhteisön tärkeänä pitämiin, tiukkaa suojelua vaativiin lajeihin, joihin kuuluvien yksilöiden pyydystäminen ja tappaminen on lähtökohtaisesti kiellettyä. Tiukasta suojelusta voidaan kuitenkin poiketa perustellusta syystä.

Metsästyslain 41 a §:n 1 momentin sanamuoto - voidaan myöntää - osoittaa, että Suomen riistakeskuksella on harkintavaltaa poikkeuksen myöntämisessä. Näin ollen päätökset perustuvat myös tarkoituksenmukaisuusharkintaan, eikä poikkeuslupia ole pakko myöntää, vaikka muodolliset edellytykset poikkeuslupan myöntämiseksi täytyisivät. Harkintavaltaa rajaavat luontodirektiivissä mainittujen myöntämisperusteiden lisäksi niiden tulkintasisältö, mikä on muotoutunut oikeuskäytännön ja luontodirektiivin tiukkaa suojelua koskevan komission ohjeasiakirjan kautta. Ohjeasiakirja ei ole oikeudellisesti sitova, mutta siinä esitetty voidaan ottaa huomioon säännöksiä tulkittaessa. Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen (nykyinen Euroopan unionin tuomioistuin) asiassa C-6/04 (Euroopan yhteisöjen komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta) antamasta ratkaisusta ja luontodirektiivin säännösten sanamuodosta seuraa, että poikkeamisen edellytyksiä on tulkittava tiukasti niin, että luontodirektiivissä edellytetty tulos saavutetaan.

Metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen 4 §:n 1 momentin mukaisesti poikkeuslupa voidaan myöntää vain sille rajatulle alueelle, jolla metsästyslain 41 a §:ssä säädetyt poikkeuslupan myöntämisedellytykset täyttyvät.

Hakija on hakenut poikkeuslupaa yleisen turvallisuuden kannalta pakottavista syistä mukaan lukien taloudelliset ja sosiaaliset syyt, sekä jos poikkeamisesta on ensisijaisen merkittävää hyötyä ympäristölle.

Korkein hallinto-oikeus on vuosikirjanumerossa KHO:2020:29 ratkaisussa todennut seuraavaa:

Suomen riistakeskus oli myöntänyt metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 3 kohdan nojalla yleisen turvallisuuden kannalta pakottavista syistä poikkeuslupan yhden suden tappamiseen Varsinais-Suomessa sijaitsevalla alueella. Alueelta oli kirjattu runsaasti havaintoja susista läheltä asutusta valoisaan aikaan. Asukkaat olivat susihavaintojen aiheuttaman huolen takia ryhtyneet järjestämään lapsille koulukyytejä ja vähentämään luonnossa liikkumista. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli luonnonsuojeluyhdistyksen valituksesta ratkaistavana, oliko poikkeuslupa voitu myöntää mainitusta syystä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että asukkaiden kokema huoli turvallisuudesta ei yksin riittänyt perusteeksi poikkeuslupan myöntämiselle. Kun susien ihmisarkuuden vähentymisestä ja liikkumisesta asutuksen läheisyydessä valoisaan aikaan oli runsaasti havaintoja ja asukkaat olivat niiden vuoksi ryhtyneet jo muuttamaan käyttäytymistään, kyse oli sellaisesta metsästyslain 41 a §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettusta yleistä turvallisuutta koskevasta pakottavasta tilanteesta, joka edellytti viranomaisilta toimenpiteitä uhan torjumiseksi. Poikkeuslupan myöntämistä yleisen turvallisuuden kannalta pakottavista syistä oli tässä tapauksessa tuettu selvin ja täsmällisin perustein siten kuin unionin tuomioistuimen luontodirektiivin 16 artiklaa koskevassa oikeuskäytännössä oli edellytetty. Poikkeuslupan myöntäminen ei edellyttänyt, että kyse olisi ollut välittömästä ja konkreettisesta uhkatilanteesta. Viimeksi mainitussa

tapauksessa myös poliisilla on poliisilain nojalla valtuudet ryhtyä toimenpiteisiin.

Edellytyksenä poikkeusluvan myöntämiselle oli lisäksi, että susien karkottamiseksi ei ollut muuta tyydyttävää ratkaisua. Asiassa oli selvitetty, että susia oli ensin pyritty karkottamaan susikannan hoitosuunnitelman mukaisesti muilla keinoilla. Karkotukset eivät olleet kuitenkaan muuttaneet susien käyttäytymistä. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että muuta tyydyttävää ratkaisua ei tässä tapauksessa ollut.

Poikkeusluvan myöntäminen edellytti vielä, että poikkeuslupa ei vaikeuttanut lajin suotuisan suojelutason säilyttämistä sen luontaisella levinneisyysalueella. Kun otettiin huomioon yhden suden tappamiseen myönnetyn poikkeusluvan ehdot ja arvioidut vaikutukset, poikkeuslupa ei entisestään huonontanut susikannan epäsuotuisaa suojelun tasoa. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan poikkeuksen hyväksyminen oli tällaisessa tilanteessa mahdollista.

Lisäksi Suomen riistakeskus toteaa metsästyslain 41 a § 1 momentin 3 kohdan perusteesta komission ohjeasiakirjaan viitaten (Guidance document on the strict protection of animal species of community interest provided by the Habitats Directive 92/43/EEC, lopullinen versio, helmikuu 2007, sivut 55-56), että kohtaa on tarkasteltava pakottavien syiden välttämättömyytenä yleiseen etuun. Kohdalla voidaan edistää julkisia etuja yritysten ja yksityisten henkilöiden etujen sijaan. Lisäksi kohdassa on korostettu yleisen edun ylivoimaista luonnetta, joten kaikenlaisia sosiaalisia ja taloudellisia syitä ei voida huomioida. Lisäksi komissio on ohjeistanut, että toimenpiteellä pitäisi olla pitkäaikainen vaikutus.

EU:n oikeuskäytännön mukaan todistustaakka poikkeusluvan edellytysten täyttymisestä on päätöksen tekevällä viranomaisella kunkin poikkeuksen osalta. Hallintolain (434/2003) 31 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset. Näin ollen poikkeusluvan edellytysten täytyminen on Suomen riistakeskuksen selvitettävä ja osoitettava. Myöskään poikkeusluvan hakijan tai muun asianosaisen ilmoituksella tosiseikoista tai näiden käsityksille poikkeamisedellytysten soveltamisesta ei voida antaa ratkaisevaa merkitystä, kun edellytysten täyttymistä arvioidaan.

Suomen riistakeskus katsoo, että hakemuksessa esiin tuodut toimintatavat ja toimenpiteet suden aiheuttaman vaaran ja huolen estämiseksi, ovat tässä tilanteessa muu tyydyttävä ratkaisu ongelmaan. Lisäksi Suomen riistakeskuksen tekemän katselmuksen perusteella asukkaiden kertoman mukaan susista ei juuri ole tehty näköhavaintoja, vaan sudet ovat liikkuneet pihapiirissä lähinnä öiseen aikaan ja on havaittu niiden jälkiä. Suomen riistakeskus katsoo, että sudet eivät ole vielä siinä määrin menettäneet ihmisarkuuttaan, että edellytykset poikkeusluvan myöntämiseksi täytyisivät.

Suomen riistakeskus viittaa myös edellä esitettyyn Korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjapäätökseen KHO:2020:29.

Edellä olevan perusteella Suomen riistakeskus katsoo, että tämän hetkessä tilanteessa ja ottaen huomioon esillä olleet asiat, ei perusteita kahden suden taikka edes yhden suden tappamiseen ole.

Mikäli sudet jatkavat hakemusalueella säännöllisiä pihavierailuja ja

muuttavat käyttäytymistään osoittaen vähemmän ihmisarkuutta, asiaa voidaan tarkastella mahdollisen uuden hakemuksen myötä uudelleen.

LOPPUYHTEENVETO

Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan (tuomio C-674/17, 10.10.2019) luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohta, jossa määritellään yksityiskohtaisesti ja kattavasti edellytykset, joilla jäsenvaltiot voivat poiketa 12-14 artiklasta sekä 15 artiklan a ja b alakohdasta, on direktiivillä käyttöön otettua suojelujärjestelmää koskeva poikkeus, jota on tulkittava suppeasti (ks. vastaavasti tuomio 20.10.2005, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, C6/04, EU:C:2005:626, 111 kohta ja tuomio 10.5.2007, komissio v. Itävalta, C-508/04, EU:C:2007:274, 110 ja 128 kohta) ja jonka vuoksi todistustaakka edellytysten täyttymisestä on päätöksen tekevällä viranomaisella kunkin poikkeuksen osalta (ks. vastaavasti tuomio 8.6.2006, WWF Italia ym., C60/05, EU:C:2006:378, 34 kohta). Poikkeusluvan hakija on esittänyt perusteensa hakemuksessaan. Koska todistustaakka poikkeuslupaedellytysten täyttymisestä on Suomen riistakeskuksella, on Suomen riistakeskus selvittänyt hakemuksen perusteita hakemuksessa esitettyä seikkaperäisemmin päätöksestä ilmenevällä tavalla.

Suomen riistakeskus on arvioinut kokonaisuutena poikkeusluvan myöntämisperusteiden täyttymistä ja päättänyt, että tässä vaiheessa tällä hetkellä käytettävissä olevien tietojen perusteella hakijalle ei myönnetä poikkeuslupaa suden tappamiseen. Suomen riistakeskus on tehnyt päätöskohdasta ilmenevän päätöksen edellä mainituilla perusteilla ja ottaen huomioon oikeusohjeissa mainitut säännökset.

Oikeusohjeet

Päätöstä tehtäessä on sovellettu seuraavia oikeusohjeita:

Päätöstä tehtäessä on sovellettu seuraavia oikeusohjeita:
 metsästyslain (615/1993) 41 §:n 2 ja 3 momentti, 41 a §:n 1 ja 2 momentti, 51 §:n 1 momentti ja 90 §, riistahallintolain (158/2011) 8 §:n 4 momentti ja 31 §:n 2 momentti, oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) 122 §:n 3 momentti, metsästyslaissa säädetyistä poikkeusluvista annetun valtioneuvoston asetuksen (452/2013) 1 §, 2 §:n 1 ja 3 momentti, 4 §:n 1 ja 2 momentti, ja 5 §:n 1 ja 2 momentti, valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §, 11 a § ja 11 b §, Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten julkisten hallintotehtävien maksuista vuosina 2020 ja 2021 annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1319/2019) 1 §:n 1 momentin 7 kohta.

Muutoksenhaku

Suomen riistakeskuksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta alueella toimivaltaiselta hallinto-oikeudelta kirjallisella valituksella. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

Käsittelymaksun määräämisen osalta valittaja voi vaatia valtion maksuperustelain (150/1992) 11 b §:n nojalla oikaisua Suomen riistakeskukselta. Oikaisuvaatimusosoitus on päätöksen liitteenä.

LISÄTIEDOT

Lisätietoja päätöksestä antaa:

Tapio Kangas 0294312238 tapio.kangas@riista.fi

SUOMEN RIISTAKESKUS
Julkiset hallintotehtävät

Sauli Härkönen
julkisten hallintotehtävien päällikkö

Tapio Kangas
riistasuunnittelija

Päätös on allekirjoitettu koneellisesti riistahallintolain (158/2011) 8 §:n 5 momentin nojalla.

Päätös hakijalle sähköisen palvelun kautta.

JAKELU

Tiedoksi:
KUHMON RIISTANHOITOYHDISTYS
OULUN POLIISILAITOS
KAINUUN RAJAVARTIOSTO
METSÄHALLITUS
SUOMEN LUONNONSUOJELULIITON KAINUUN PIIRI RY
LUONNONSUOJELULIITTO TAPIOLA POHJOIS-SAVO-KAINUU

MAKSU

Käsittelymaksu 70.00 EUR

VALITUSOSOITUS

(Riistahallintolaki 31.1 §)

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite).

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- asiamiehen valtakirja, jollei oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa toisin säädetä

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusajan laskeminen alkaa tiedoksisaantipäivää seuraavasta päivästä.

Tiedoksisaantipäivä lasketaan seuraavasti:

- jos päätös on postitettu tavallisena kirjeenä, sen katsotaan annetun tiedoksi seitsemäntenä päivänä postituspäivästä, jollei muuta ilmene
- jos päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, sen katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä
- jos päätös on lähetetty postitse saantitodistusta vastaan, tiedoksisaantipäivä ilmenee saantitodistuksesta
- jos päätös on luovutettu asianomaiselle, asianomaisen asiamiehelle tai lähetille, tiedoksisaantipäivä ilmenee päätöksessä olevasta leimasta
- jos päätös on toimitettu tiedoksi muulla tavalla jollekin muulle henkilölle kuin päätöksen saajalle (sijaistiedoksianto), katsotaan päätöksen saajan saaneen päätöksen tiedoksi kolmantena päivänä tiedoksianto- tai saantitodistuksen osoittamasta päivästä

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa toimivaltaiselle hallintotuomioistuimelle. Valituksen voi toimittaa hallinto-oikeudelle henkilökohtaisesti, lähetin tai asiamiehen välityksellä. Valituksen voi toimittaa myös postitse, sähköpostitse tai telekopiona hallinto-oikeuden kirjaamoon, tai sähköisen asiointipalvelun kautta.

Valitusasiakirjojen on oltava perillä hallinto-oikeudessa valitusajan viimeisenä päivänä klo 16.15 mennessä. Postittaminen tai muu toimittaminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu kuitenkin vielä seuraavan arkipäivän viraston aukioloajan päättymiseen.

Käsittelymaksu

Hallinto-oikeuden päätöksistä peritään oikeudenkäyntimaksu tuomioistuinmaksulain (1455/2015) mukaisesti. Oikeudenkäyntimaksua ei peritä, jos hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaista päätöstä muutoksenhakijan eduksi.

Hallinto-oikeuden osoite

Postiosoite: Pohjois-Suomen hallinto-oikeus, PL 189, 90101 Oulu
Käyntiosoite: Pohjois-Suomen hallinto-oikeus, Isokatu 4, 3 krs., Oulu
Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi
Puhelin: 029 56 42800 Faksi: 029 56 42841

OIKAISUVAATIMUSOSOITUS

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että valtion maksuperustelain (150/1992) 6 §:n sekä Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten julkisten hallintotehtävien maksuista vuosina 2020 ja 2021 annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1319/2019) 1 §:n perusteella määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen valtion maksuperustelain 11 b §:n nojalla oikaisua. Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti.

Oikaisuvaatimuksen sisältö

Oikaisuvaatimuksessa, joka osoitetaan Suomen riistakeskukselle, on ilmoitettava seuraavat asiat:

- vaatimuksen tekijän nimi ja tarvittavat yhteystiedot (postiosoite ja puhelinnumero tai sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset voidaan toimittaa)
- päätös, johon haetaan oikaisua, sekä se, millaista oikaisua vaaditaan ja millä perusteilla sitä vaaditaan.

Jos vaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja tarvittavat yhteystiedot.

Oikaisuvaatimuskirjelmän liitteet

Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä:

- päätös, johon maksun periminen perustuu, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi, tai muu selvitys oikaisuvaatimusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu Suomen riistakeskukselle
- asiamiehen valtakirja, mikäli asiamiehenä ei toimi asianajaja tai yleinen oikeusavustaja.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Jos oikaisuvaatimusta ei ole tehty määräajassa, oikaisuvaatimus jätetään tutkimatta.

Oikaisuvaatimuskirjelmän toimittaminen

Oikaisuvaatimuksen voi toimittaa Suomen riistakeskukselle henkilökohtaisesti, postitse maksettuna postilähetyksenä taikka asiamiestä tai lähettiä käyttäen. Postittaminen tai muu toimittaminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Oikaisuvaatimuksen on saavuttava Suomen riistakeskukselle ennen kuuden kuukauden määräajan päättymistä, jotta vaatimus voidaan tutkia. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto, määräaika jatkuu kuitenkin vielä seuraavan arkipäivän.

Käsittelymaksu

Oikaisuvaatimukseen annettava päätös on maksuton.

Yhteystiedot

Suomen riistakeskuksen yhteystiedot löytyvät päätöksen etusivulta.